

Cursusgids bijenteeltonderwijs

voor de

Opleiding Leraar Bijenteelt 2016-2017

De Nederlandse BijenhoudersVereniging (NBV) is een landelijke vereniging van bijenhouders, gehuisvest in het Bijenhuis in Wageningen. Het doel van de vereniging is het bevorderen van de bijenhouderij in de breedste zin van het woord. De vereniging draagt zorg voor cursussen op het gebied van de bijenhouderij en zet zich in voor de promotie van de bijenhouderij, het verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en biedt ondersteuning aan imkers.

Inhoudsopgave.

- 1 Organisatie
  - 1.1 Het bestuur
  - 1.2 De organisatie
  - 1.3 De docenten
  - 1.4 Lesslocatie(s)
- 2 Onderwerpen
- 3 Opzet van de cursus
- 4 Diplomerings
  - 4.1 Onderwijs- en examenregeling
  - 4.2 Regeling bijteeltonderwijs

5 Het lesprogramma

1 **Organisatie.**

- 1.1 De opleiding tot bijteeltleraar wordt georganiseerd door de Commissie Bijteeltonderwijs van de NBV.
- 1.2 De Nederlandse BijenhoudersVereniging is gehuisvest in het Bijenhuis,
Grintweg 273
6704 AP Wageningen
t 0317 – 422 422
e onderwijs@bijenhouders.nl
- 1.3 Cursusleiding bestaat uit Mari van Iersel, Marie José Duchateau, Wim van den Oord, Eric van Oijen. Praktijkbegeleiders: Mari van Iersel, Wim van den Oord, Eric van Oijen, ...?

Mari van Iersel
Kreitemolenstraat 108, 5071 BJ Udenhout
t 013 511 34 63, e mjmhvaniersel@gmail.com

Marie José Duchateau
Tirol 56, 3524 KM Utrecht
t 030 289 38 54, e m.j.h.m.duchateau@uu.nl of mariejose.duchateau@ziggo.nl

Wim van den Oord
Broekstraat 20a 5688JX Oirschot
t 0499 573 400, e w.v.d.oord@outlook.com

Eric van Oijen
Hezelaarse Akkers 1 5298 LG Liempde
t 06 374 549 43, e eric.van.oijen@xs4all.nl

1.4 Leslocatie(s)

De theorielessen worden gegeven op een nog nader te bepalen locatie. Deze wordt gekozen op basis van de aanmeldingen uit (indicatief): Wageningen, Utrecht, regio Zoetermeer en Middelbeers. Voorkeur opgeven bij aanmelding.

Praktijklessen op diverse plaatsen.

2. Inhoud van de modules

Module	Onderdeel	Inhoud
A1	Didactiek	
	A 1.1	Leerdoelen, didactische uitgangspunten
		Bijzondere kenmerken van lesgeven in bijenteelt
		De rol van de leraar
		Geschiedenis en kader van bijenteeltonderwijs
	A 1.2	Korte presentaties (10 min.) door cursisten over een toegewezen onderwerp.
	A 1.3	Presentatie over een 'bijen' onderwerp naar keuze.
	A 1.4	Stageverslag schrijven met reflecties
	A 1.5	Schriftelijke lesvoorbereidingen maken en les geven.
A2	Leven en biologie van de honingbij	
	A 2.1	Oorsprong en verwantschap; bouwhoningbij; ontwikkeling; levensduur, voeding, voedsel verzamelen
	A 2.2	Taakverdeling; communicatie en oriëntatie; darren, moeren, paring
A3	Werken met bijen	
	A 3.1	theorie: seizoensgebonden werkzaamheden in relatie met ontwikkeling van het bijenvolk.
	A 3.2	praktijk: seizoensgebonden werkzaamheden in relatie met ontwikkeling van het bijenvolk.
A4	Bijengezondheidszorg	
	A 4	theorie meest voorkomende bijenziekten;hygiëne en preventie; melden van ziekten; bijen monstere
A5	Bijenproducten	
	A 5	theorie honing oogsten, verwerken en hygiëne, wettelijk eisen, warenwet, honingbesluit
A6	Bijen en milieu	
	A 6	theorie: bloembiologie, drachtplanten, natuurbeheer;
A7	Historie bijenteelt, organisatie imkervereniging	
	A 7	Theorie over ontwikkeling bijenkast. Imkers die in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het bijenhouden.

3 Opzet van de opleiding

3.1 Praktijk

De basiscursus is een praktische cursus waarbij aan cursisten elementaire vaardigheden worden aangeleerd waardoor ze zelfstandig een volk gedurende het jaar kunnen behandelen en in leven houden. Van de leraar mag verwacht worden dat hij alle in's and out's van deze vaardigheden beheerst. Het is daarom goed om de eigen vaardigheden eens kritisch te bekijken. Een geschikte werkwijze daarbij is om in groepjes deze handelingen uit te voeren en samen te bespreken.

In groepjes uit te voeren handelingen betreffende de bedrijfsmethode voor beginnende imkers:

- **1. Voorjaarscontrole, koningin merken**
Darrenraat snijden
- **2. Zwermverhindering mbv veger (koninginnenaflegger) maken**
- **3. Doppen breken**
- **4. Varroabestrijding in veger en hoofdvolk met oxaalzuur sproeien bij broedloosheid, c.q. met mierenzuur als de veger is gemaakt met ramen met broed**
- **5. Controle jonge moer**
- **6. Varroabestrijding met Liebig-dispenser**
Najaarsverzorging: inwinteren
- **7. Varroabestrijding met oxaalzuur druppelen** (uitvoeren na afsluiting cursus)

Werkvorm

De bedrijfsmethode in de praktijk in combinatie met didactiek uitvoeren in groepjes van 3 of 4 cursisten.

Werkwijze:

- Spreek in je groep af bij wie de les uitgevoerd wordt.
- Bij toerbeurt neemt een van de cursisten tweemaal de leiding en maakt een lesvoorbereiding met aandachtspunten en een kort verslag.
- Alle cursisten in de groep krijgen daarvan een exemplaar.
- De les uitvoeren en samen evalueren.
- Kort verslag maken van de verrichte handelingen en van de evaluatie.
- Lesvoorbereiding en verslag inleveren bij M. van Iersel
- Verslag van het groepswork bij de evaluatie.

3.2 Didactiek

Elke cursist verzorgt een korte presentatie van ongeveer 10 minuten over een toegewezen onderwerp. De inhoud van deze presentatie moet men afstemmen op de medecursisten. Deze presentatie wordt besproken en beoordeeld door medecursisten. Voor de beoordeling wordt een standaard formulier gebruikt. Doel is kennisuitbreiding en bevorderen didactische vaardigheden.

Elke cursist geeft twee praktijklessen. Daar hoort bij een schriftelijke voorbereiding volgens het model van de didactische analyse. Ingevulde modellen inleveren bij M.van Iersel die het met voldoende c.q. onvoldoende zal beoordelen als onderdeel van het examen. Deze schriftelijke voorbereidingen worden ook aan de medecursisten uitgedeeld. Deze les wordt geëvalueerd door de aanwezige medecursisten. Bij de evaluatie wordt de kwaliteit beoordeeld op grond van het toepassen van de aspecten van het didactische model en de invulling van de rol van de leraar.

Elke cursist regelt zelf één bezoek aan een basiscursus elders in Nederland. Van dit bezoek wordt een verslag gemaakt waarin aan de orde moet komen hoe de geobserveerde les in het

model van de didactische analyse past en hoe de 5 rollen van het leraarschap door de leraar zijn ingevuld. Het verslag inleveren bij M. van Iersel. Het verslag wordt beoordeeld met voldoende c.q. onvoldoende. Het is een onderdeel van het examen.
Adressen van cursussen zijn te vinden op de website 'www.bijenhouders.nl' bij cursusagenda.

Aan het einde van de cursus verzorgt elke cursist een presentatie over een "bijen"-onderwerp naar keuze. Deze presentatie wordt beoordeeld door leden van de commissie bijenteeltonderwijs, eventueel aangevuld met andere personen met een didactische achtergrond. De beoordeling betreft zowel de inhoudelijke als didactische kwaliteit van de presentatie. Beide onderdelen worden afzonderlijk gewaardeerd met een cijfer. Beide delen van de presentatie zijn een onderdeel van het examen.

Aan het einde van de cursus wordt een theorie examen afgenomen.
Dat examen wordt gewaardeerd met een cijfer.

3.3 BijenkennisNET

Bij de cursus bijenteeltleraar wordt een netwerk gebruikt op ww.bijenkennisnet.nl, waarin alle digitale informatie te vinden is zoals bijvoorbeeld een presentatie, een toelichtende tekst. Naar wens van de cursist kan deze informatie van daaruit gedownload dan wel geprint worden. Ook cursisten kunnen daar informatie plaatsen zoals bijvoorbeeld een presentatie. Dit netwerk wordt open gesteld voor het begin van de cursus aan de deelnemers.

4 Diplomerings

Om het diploma bijenteeltleraar te behalen moeten alle afzonderlijke delen van de opleiding met voldoende resultaat worden afgerond.

1. Een schriftelijke voorbereiding van een praktijkles aan basiscursisten.
2. Een schriftelijke voorbereiding van een praktijkles groepswork.
3. Didactisch verslag van een bezoek aan een basiscursus.
4. Eindpresentatie met een voldoende voor zowel het didactisch als inhoudelijk aspect.
5. Schriftelijk examen

Verplichtingen zonder beoordeling

1. Korte presentatie verzorgen
2. Begeleiden van cursisten basiscursus

4.1 De onderwijs- en examenregeling

Voor de opleiding bijenteeltleraar geldt een onderwijs- en examenregeling en een examenreglement. Voor de beschrijvingen hiervan verwijzen wij naar de website van de NBV. www.bijenhouders.nl

4.2 Regeling Bijenteeltonderwijs

Op alle cursussen die onder auspiciën van de NBV worden verzorgd is de Regeling Bijenteeltonderwijs van toepassing. Voor de beschrijving hiervan verwijzen wij naar de website van de NBV: www.bijenhouders.nl

5 Het lesprogramma

Les data op dit moment nog niet bekend. Deze worden later ingevuld. De periode waarin de lessen gehouden worden is oktober 2016 t/m oktober 2017.